

Een 'stinckende Schoekuem' in 1601

Geert Bekkering

Op 27 oktober 1601 wordt Robert Robers door Cornelis van Ulsen, Johan Loesinck en Geert Potgieter, voor de rechter gedaagd. De klagers zijn echt kwaad, want schoenmaker Robers heeft op zijn erf 'einen olden, fuelen, lecken, stinckende Schoekuem, quod latrina non dissimile est, [niet ongelijk aan een toilet]'. Hij heeft een leerlooierskuip in zijn tuin gezet, die heel erg stinkt en lekt. Die kuip zit nog geen meter van Johan Loesinck's keukenraam 'daer hie sine spinde unde Cost is in hebbende'; hij eet niet erg smakelijk naast die stinkput. Ook Johan's putwater is niet meer schoon. Geert Potgieter heeft een groentetuin die nu zwaar verontreinigd is 'sijn krudt unde hoffmoes [...] daermit beschadiget unde to schaeden maecken'. Brouwer Cornelis van Ulsen's putwater is heel erg vies door die lekkende looierskuip, zodat hij er geen bier meer mee kan brouwen. Van Ulsen vraagt dus ook een vergoeding wegens misgelopen inkomsten.

Schoenmaker Robers heeft in die kuip 'sine bieste unde peerde velle' en is regelmatig 'derselves aldaer wasschenden, schrabbende unde reinigende', waarbij het natuurlijk nog erger stinkt, omdat de kuip dan open staat. Hij zegt dat het zijn eigen grond is en dat hij daar

44 In Nürnberg keine Bänfte

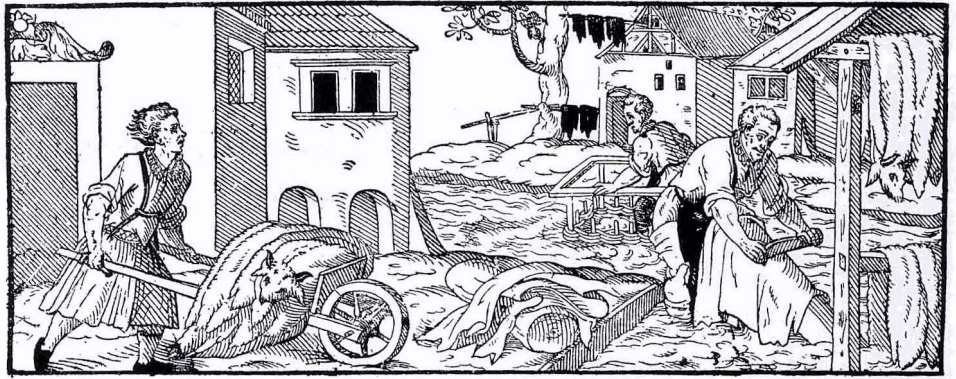

Abb. 43. Gerber beim Walken der Felle. Holzschnitt aus dem Ende des 16. Jahrh. Nürnberg, Germ. Museum.

mag doen wat hij wil. De buren vinden de overlast echter veel te groot.

Burgemeester Berent Brouwer heeft ter plaatse gekeken hoe erg het was. Het putwater was inderdaad verkleurd (*verve daarvan is hebbende*), ondrinkbaar en stonk erg. Daarna is hij eens goed nagegaan hoe het voor leerlooierskuipen in Twente geregeld is. In Ootmarsum is er een plek buiten de stadsgrachten aangewezen en ook in Oldenzaal en andere steden liggen ze tegen de wallen of buiten de stad. De gezegelde bewijsstukken zijn bij dit proces gevoegd. In Enschede kan niemand zich herinneren dat er binnen de stad een leerlooierskuip was. Zo staat het ook in alle gildebrieven. Schoenmaker Robers had een looierskuip 'in die stadthagen tusschen die beiden stadthagen ende nicht binne(n) der stad', op de plek die hem door de burgemeester toegewezen was, maar hij heeft die kuip naar zijn erf verplaatst. In Oldenzaal mag 'nicht ein schoemaecker aldaer eenige kueme in sines selves hoff hebben'.

Het blijkt dat de burgemeesters in Enschede ook in het verleden geen looierskuip binnen de stad toestonden, omdat 'sie sulche vulicheit binnen der stad nicht verdragen wollen'.

In Ootmarsum wilden de schoenmakers hun kuipen ook wel binnen de stad, maar ook daar werd het niet toegestaan.

Milieuverontreiniging lijkt een modern begrip, maar was er dus in 1600 ook. Mensen die voor hun

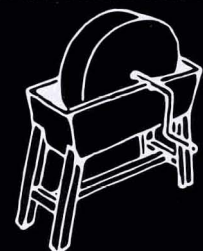
eigen gemak de wetten niet zo nauw namen kwamen in die tijd ook voor. En weliswaar was er nog geen rijdende rechter, maar de burgemeester kwam gewoon zelf kijken en sprak recht na gedegen onderzoek. Natuurlijk moet een schoenmaker goed gelooid leer hebben, maar het looien moet op een plek waar zijn buren er geen last van hebben. Robert Robers werd uiteraard gestraft en moest de kuip weer uit zijn tuin halen.

Bron:

Rechtelijk archief stad Enschede, 73-nr. 3 van 1601

Met dank aan Ada van Campen voor de transcriptie

Cadeautip:
Een abonnement op

n sliepsteen

voor € 9,- per jaar (4 nrs.)

Bel: (053) 4769390